

Debatt: Stadsdelspark Seminariets framtid

I stället för att minska ytan i Seminarieparken bör man göra den mer användbar. En stadsdelspark skulle främja folkhälsa och bidra till en hållbar utveckling av Uppsala, skriver professor Per G Berg med flera forskare

Foto: Sven-Olof Ahlgren
Uppsala 2012-03-13 00:00

Det här är en debattartikel. Åsikterna i texten är skribentens egna.

Uppsala behöver byggas ut för fler medborgare. Just därför bör Seminarieparken inte bebyggas. Ingen annan plats i nordvästra Uppsala har så goda förutsättningar för en stadsdelspark – samtidigt som den omgivande bebyggelsen kan förtätas. Forskning om klimat, stadsutveckling, landskapsplanering, miljöekonomi, barns utveckling och folkhälsa visar entydigt att parker och grönytor måste uppgraderas till stadsbyggnadselement jämställda med bebyggelse, verksamheter och infrastruktur. Med hjälp av funktionell förtätning kan dessa kombineras helt i linje med nationella politiska målsättningar inom folkhälsa, aktiv transport och hållbar stadsutveckling.

En stadsdelspark vid Seminariet byggd på en redan uppvuxen parkstomme, men med nya entréer och parkfunktioner, skulle för lång tid framöver ge tusentals Uppsalabor en rikare fritid, vara en centralpunkt för lek, kunskap, vila, möten och skapande. En investering som vi menar även gagnar en god kommunal ekonomi.

Men det räcker inte med en park mindre än en fotbollsplan, som är det som finns kvar i den föreslagna planen. Kritiska forskare menar att historiska och kulturella värden i parkmiljön äventyras om parken skulle krympa från dagens 4,5 till 0,7 hektar (från potentiell stadsdelspark till småpark enligt Uppsalas parkprogram, 2002).

Kritiken vänder sig också emot att miljöpsykologisk forskning förbises – att offentligheten går förlorad i närheten av höga hus. De föreslagna sexvåningshusen skulle fungera som en mur som gör den kvarvarande småparken till en privat eller halvprivat plats. Detta bidrar till att förstärka upplevelsen av att parken tas i anspråk av 220 hushåll som sin privata gröna oas – skött av kommunen.

Europeisk transportforskning visar att gåfartsstäder, som blir allt vanligare i stadsutvecklingen över hela Europa, radikalt minskar bilresorna i staden och främjar en aktiv transport med cykel eller gång till arbete, service och fritid. Gåfartsstaden förutsätter – enligt EU:s EGC-kommitté för nästa miljöhuvudstad – ett nätverk av småvägar, parker och gröna samband i en stad med nära till allt. Trenden är alltså att parker tillskapas i Europeiska städer, bland annat efter nordisk modell med gröna kilar och samband. I norra Paris anläggs Clichy Batignolles, en 10 hektar stor helt ny park samt 46 nya småparker (Jardin Partagé) utspridda över staden. Den politiska viljan är kristallklar – Grönyttorna ska öka 10-15 procent för att främja stadslivet.

Staden måste förtätas funktionellt. I flera projekt analyserar forskare vid SLU i Uppsala och Alnarp olika stadsbyggnadselemente som hus, vägar, torg och kommers, men även lekmiljöer, kultur och den gröna strukturen (ytor, länkar och stråk) med en mängd ekosystemtjänster. När staden bara förtätas med hus, förlorar den många av sina kvaliteter. Skulle Seminarieparken i stället utvecklas till stadsdelspark är det den gröna strukturen som är stadsbyggnadselementet – därmed förtätas även gröna och sociala kvaliteter för det liv som stadsdelen bör fyllas av.

En stadsdelspark utgör en nyckelkomponent i varje stadsdel. Den ska bära och välkomna nya medborgare och måste finnas på rimligt avstånd, enligt nationella riktlinjer från Boverket. Librobäck och Luthagen växer snabbt. Här kommer 10 000 omkringboende barn, vuxna och äldre att mötas eller träffas.

Ett genomtänkt program för Seminarieparken kan skapa förutsättningar för rekreation, vila och fritid, och däribland ge plats för vår tids allt starkare intresse för stadsodling. Jordmånen till att förädla parken finns ju här redan – historiskt, symboliskt och handfast.

Internationell forskning pekar på behovet att anpassa våra städer till klimatförändringar och ge plats för uteaktiviteter där barn och vuxna erbjuds lövskugga som skyddar från för mycket UV-strålning.

SLU:s forskning kring förtätning visar också att nya stadsdelsparker kan innebära betydande ekonomiska samhällsvinster, främst som lägre kostnader genom förbättrad folkhälsa och genom mindre social friktion. Enkla beräkningar (det ekonomiska värdet av bättre hälsa hos 10 000 parkbesökare x antal besöksdagar/år x 50 år) visar att hälsovinsterna kan bli mångdubbelt högre än vinsterna för byggaktörerna.

I det perspektivet skulle en satsning på att omskapa hela Seminarieparken till stadsdelspark också vara en långsiktigt ekonomiskt hållbar investering. Självklart bidrar den redan existerande stommen av uppvuxen vegetation och stora ytor starkt till detta. Vi menar att en god folkhälsoekonomi är ett av grundskälen till att tänka om. Denna sorts stadsmiljöer behövs nära, här och nu – i alla delar av staden både i dag och för framtiden.

Vi vill mot bakgrund av solid forskning och internationell erfarenhet uppmana kommunen och NCC att göra upp om ett markbyte – dels för att bevara oersättliga värden och funktioner, dels för att vi tillsammans eftertänksamt ska kunna uppgradera Seminarieparken till en stadsdelspark. Gör hela Seminarieparken till en Arena för stadsliv och utveckling – med himlen som tak.

Per G Berg

Professor i Landskapsplanering
expert Europas Miljöhuvudstad 2014

Clas Florgård

Professor emeritus, Landskapsarkitekt

Madeleine Granvik

Kulturgeograf

Per Hedfors

Landskapsarkitekt

Susan Paget

Landskapsarkitekt

Petter Åkerblom´

Landskapsarkitekt, Movium – centrum för stadens utemiljö

Samtliga verksamma vid SLU i Uppsala

UNT 13/3 2012

<https://www.unt.se/debatt/uppsala/artikel/stadsdelspark-seminariets-framtid/r5m234gj>